

ANNEX

Entitat promotora, col·laboradores i que donen suport:

<https://apropam.wordpress.com/qui-som/>

Document d'interès, sol·licitud per registre al Departament de Salut:

AL HONORABLE SR. CONSELLER DEL DEPARTAMENT DE SALUT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

(amb còpia a l'INSTITUT CATALÀ DE LA SALUT i al CATSALUT)

El Sr. José Eduardo Antequera Lòpez, amb DNI43427515L, en representació de **l'ASSOCIACIÓ ESPAI NET SALUT** (en endavant **ENSALUT**), amb CIF G65774184, inscrita amb número 47937 al Registre d'Associacions de la Generalitat de Catalunya, i amb domicili al carrer Ronda del Guinardó 145, àtic 2^a (08041) de Barcelona, **EXPOSEM:**

Som una entitat ciutadana sense ànim de lucre preocupada per les condicions mediambientals i per l'exponencial augment de les anomenades malalties emergents o de Sensibilització Central.

Davant aquest fet, és imprescindible que els metges dels Centres d'Atenció Primària coneguin els factors ambientals dins la etiologia d'aquestes malalties i que puguin oferir als pacients la informació necessària per no agreujar i per millorar revertint el seu procés.

Per això és necessari formar als professionals mèdics de la Salut Pública per proporcionar-los uns coneixements que podran aplicar en la seva clínica diària.

Alguns d'aquests coneixements provenen de la Medicina Ambiental i ja fa temps que s'estan aplicant amb molt bon resultat a altres països.

Oferir als professionals aquestes senzilles eines no implica un cost pel sistema sanitari sinó tot el contrari, un estalvi davant l'augment de les despeses produïdes per l'agreujament d'aquestes malalties i pel sobre cost que suposa aplicar uns tractaments ineficaços.

Davant la sobrecàrrega d'un Sistema Sanitari Públic massificat i cada cop més precari, els metges de família es veuen obligats a derivar als pacients a uns especialistes (com per exemple reumatologia o psiquiatria) que no els poden ajudar per què no són els adients, que desconeixen les malalties ambientals, i que estan desbordats.

La formació dels metges de família evitarà aquesta sobrecàrrega i donarà als pacients els recursos per què puguin millorar fent-se responsables de la seva pròpia salut.

La formació dels metges i personal sanitari dels Centres d'Assistència Primària forma part d'una necessària política preventiva que aturarà l'esmentat creixement exponencial de les malalties ambientals i que contribuirà de manera decisiva a combatre aquest greu problema de Salut Pública i el corresponent cost sanitari.

A ENSALUT ens hem assabentat que recentment, des de la Societat Catalana de Medicina Familiar i Comunitària, ja s'ha iniciat la formació sanitària pels metges d'assistència primària pel diagnòstic i tractament de la Fibromiàlgia. Tanmateix, en aquests cursos no s'imparteix uns coneixements ambientals senzills i bàsics que ajudaria als malalts a millorar.

També ens hem assabentat que el proppassat més de maig es va realitzar una Jornada sobre Fibromiàlgia on la Dra. Carmen Ruíz, metgessa de família del CAP de Montcada i Reixac, va fer una intervenció sobre Medicina Ambiental centrada en les repercussions de les condicions ambientals sobre la salut de la població en general i les malalties de Sensibilització Central en particular, oferint als professionals una informació molt útil per la clínica diària i per ajudar als pacients a millorar la seva malaltia.

Arrel d'aquesta Jornada, des de l'Associació ENSALUT, ens hem posat en contacte amb la Dra. Carmen Ruíz, experta en Medicina Ambiental, i li hem demanat que ens expliqui el seu projecte de formació pel personal sanitari i d'educació de la comunitat, centrat en la prevenció i suport terapèutic vers les malalties ambientals (adjuntem a l'ANNEX). Des d'ENSALUT, coincidim amb les idees i plantejament exposats en aquest projecte, motiu pel qual ens hi adherim.

Els mitjans i cost econòmic d'aquest projecte són mínims i perfectament assumibles pel sistema sanitari públic. La formació dels metges i personal sanitari es pot fer de manera molt senzilla, com demostra el fet d'haver-se ja iniciat recentment una formació sobre Fibromiàlgia. Un cop format, el personal d'infermeria conscienciarà a la societat, des dels Consells de Barri, sobre les condicions ambientals i la responsabilitat de cadascú en la seva pròpia salut. D'aquesta manera el personal sanitari tindrà les eines adients per informar als malalts de Sensibilització Central i la ciutadania tindrà la oportunitat de gaudir d'una millor salut gràcies a aquesta política sobre prevenció primària. Per tant, el sistema sanitari públic aconseguirà un important estalvi econòmic i les persones un important benefici en la seva salut.

Per tots aquests motius, **SOL-LICITEM** que s'admeti aquest escrit, conjuntament amb els documents que s'annexen i de conformitat amb el seu contingut, aquesta part interessa que el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya procedeixi a donar suport institucional al *“Projecte Sanitari: Patologia ambiental per a professionals de la Salut Pública”* i realitzi la formació continguda en aquest projecte a través de la Dra. Carmen Ruíz Martín i dels professionals adients.

Barcelona, 28 d'octubre de 2015

José Eduardo Antequera Lòpez
ASSOCIACIÓ ESPAI NET SALUT

DEPARTAMENT DE SALUT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA
(Travessera de les Corts 131- 159 – Pavelló Ave Maria, 08028, Barcelona).

ANNEX I

PROJECTE SANITARI: PATOLOGIA AMBIENTAL PER A PROFESSIONALS DE LA SALUT PÚBLICA.

-OBJECTIU DEL PROJECTE:

Educació per a sanitaris sobre l'impacte, diagnòstic i tractament de les patologies ambientals.

-RENDABILITAT DEL PROJECTE I ESTALVI PER LA SALUT PÚBLICA:

1) La prevenció poblacional produirà la disminució de la incidència de totes les malalties en general i farà que aparegui el **concepte d'autoresponsabilitat i autogestió de la salut**.

2) L'educació de la població diagnosticada de qualsevol malaltia millorarà els quadres clínics, farà que sigui precís menys medicació i farà disminuir els ingressos hospitalaris i la demanda sanitària.

3) La preparació i formació del personal sanitari pel diagnòstic i tractament de les malalties ambientals generarà la **disminució de les complicacions de qualsevol patologia** i, per tant, l'estabilització i la millora de la malaltia.

4) L'ús de nous i senzills mètodes de tractament i de les teràpies dietètiques generarà un **important estalvi farmacèutic i de les corresponents complicacions a curt i llarg termini**.

-DESENVOLUPAMENT DEL PROJECTE:

1-Introducció general per la sensibilització i elecció d'experts responsables de cada CAP (1 metge i 1 infermera de cada centre).

Temps aproximat: **2 hores**

S'encarregaran de la supervisió per que el projecte es dugui a terme de forma correcta a cada centre i per recollir els dubtes que puguin sorgir en la seva aplicació clínica. Posteriorment, un comitè d'experts en cada tema posarà en comú aquests dubtes (cada setmana o quinzenalment, segons les necessitats). Aquest comitè d'experts consensuarà els protocols de diagnòstic i de tractament.

2-Educació massiva a través de tele-formació.

Programa del curs:

- **Evolució y Conceptes bàsics en Medicina Ambiental**

Temps aproximat: **1 hora.**

Revisió dels orígens i evolució de la Medicina Ambiental i la seva situació avui en dia. L'objectiu és introduir a l'alumne en el significat de la Medicina Ambiental dins l'entorn soci-econòmic actual i les seves implicacions per la salut pública, tant des del punt de vista dels professionals del sistema sanitari, com dels malalts.

El diagnòstic, tractament i prevenció de les malalties ambientals es basa en aquests sis principis bàsics: Càrrega Corporal Total, Adaptació, Bipolaritat, Fenomen d'expansió, Fenomen de canvi, i Individualitat bioquímica.

L'objectiu d'aquest temari és l'adquisició del coneixement necessari sobre aquests principis bàsics com a primer pas per assolir l'enteniment i la comprensió de les Malalties Ambientals.

- **Exposició química ambiental: disruptors endocrins. Legislació (principi de precaució). Toxicologia.**

Temps aproximat: **4 hores.**

El creixement accelerat de la tecnologia moderna s'ha vist acompanyat per l'augment d'una gran varietat de contaminants a l'ambient. Aquests són els desencadenants de les anomenades Malalties Ambientals.

L'objectiu general d'aquest temari es basa en el coneixement dels diferents contaminants químics ambientals i de la influència de factors com ara la intensitat o la forma d'exposició en l'aparició de la simptomatologia. Els alumnes adquiriran els coneixements sobre els diferents contaminants i els seus efectes sobre l'organisme a curt, mig, i llarg termini.

L'objectiu específic consisteix en donar a conèixer a l'alumne:

- Toxicitat dels principals metalls: plom, cadmi, mercuri, estany...
- Toxicitat de plaguicides i herbicides (organofosforats, organoclorats, carbamats).
- Toxicitat de piretrines i piretroides.
- Toxicitat de PCB, PBB, PFB.
- Toxicitat de compostos orgànics volàtils-hidrocarburs, formaldehid, dissolvents, terpènics...
- Toxicitat de ftalats i bifenils.
- Altres.

- **Toxicinètica i metabolisme de xenobiòtics**

Temps aproximat: **2 hores.**

L'objectiu d'aquest temari és oferir uns coneixements bàsics sobre els nous conceptes de les corbes de toxicitat i sobre els mecanismes de destoxicació que participen en l'eliminació de les substàncies estranyes, mecanismes que poden ser a l'hora danyats per aquestes substàncies. Es donarà a conèixer el metabolisme dels xenobiòtics, des de l'exposició i el seu ingrés en l'organisme fins la seva eliminació o acumulació.

Quan les rutes de destoxicació es veuen afectades, l'acumulació de tòxics en l'organisme pot donar lloc a determinades patologies ambientals.

- **Contaminants d'origen físic (natural i artificial). Legislació.**

Temps aproximat: **4 hores.**

L'objectiu d'aquest temari és considerar les principals fonts de contaminació d'origen físic, els seus efectes biològics, i les possibilitats existents d'aplicar mesures de prevenció i protecció davant:

- Radiacions no ionitzants
- Radiacions ionitzants i gas radó
- Soroll
- Nanopartícules

- **Altres contaminants:**

Temps aproximat: **2 hores.**

L'objectiu d'aquest temari és completar les diferents substàncies que augmenten la càrrega tòxica corporal.

L'objectiu és determinar:

- Aliments transgènics.
- Fongs.
- Infeccions (CMV,EBV, BORRELIA...)
- Pròtesis.
- Soroll.
- Estrès.

- **Bases, fisiopatologia i bioquímica de les malalties ambientals (síndrome de sensibilització central). Epigenètica.**

Temps aproximat: **1 hora.**

Objectiu: entendre els mecanismes fisiopatològics i la base bioquímica de la malaltia ambiental, una nova perspectiva.

Conèixer els símptomes més freqüents, que es manifesten a través de l'aparell respiratori, aparell digestiu, sistema cardiovascular, sistema endocrí i sistema neurològic entre d'altres.

- **Criteris de diagnòstic de les malalties emergents (codificació i legislació actual).**

Temps aproximat: **1 hora.**

Objectiu: Facilitar les eines per a un correcte diagnòstic de les malalties emergents (síndrome de fatiga crònica, fibromiàlgia, sensibilitat química múltiple i electrohipersensibilitat).

- **Activitats preventives (aire, aigua, aliments, pell i boca).**

Temps aproximat: **2 hores.**

Objectiu: conèixer les principals vies d'entrada dels contaminants químics i electromagnètics al nostre organisme per així poder disminuir la càrrega tòxica, evitant d'aquesta manera l'impacta orgànic i, per tant, el consegüent desenvolupament de la malaltia o facilitant la seva millora si la malaltia ja s'ha instaurat.

- **Salut intestinal y nutrició.**

Temps aproximat: **2 hores.**

Objectiu: Conèixer la importància de l'aparell digestiu en el desenvolupament de les malalties i la seva connexió neuroendocrinametabòlica. Microbiota.

Tendències actuals de la nutrició i importància de la dieta rotatòria.

- **Eines de diagnòstic i tractament.**

Temps aproximat: **4 hores.**

Són necessàries noves eines de diagnòstic i nous mètodes de tractament. La teràpia pels pacients que pateixen patologies ambientals està enfocada a aconseguir l'homeòstasi de l'organisme disminuint la càrrega de contaminants i, a l'hora, augmentant el metabolisme de l'oxigen amb la formació d'ATP a la cadena respiratòria de la mitocondria.

L'objectiu d'aquest mòdul és aprofundir en els nous mètodes utilitzats per arribar al diagnòstic i donar a conèixer l'enfoc terapèutic necessari per tractar a un pacient que pateix malalties d'origen ambiental.

El tractament s'anirà actualitzant a través de classes mensuals o bimensuals, segons la integració clínica de la nova informació.

- **Casos clínics**

3-Educació comunitària.

Objectiu general-

Fer als ciutadans auto responsables de la seva pròpia salut, aportant les eines necessàries per mantenir-la i els coneixements bàsics de malaltia.

-Taller : Localització de contaminants/tècniques d'evitació.

Temps: **2 hores.**

Objectiu: Donar a conèixer a la població els nous conceptes de malaltia i aportar els coneixements bàsics per l'evitació dels diferents contaminants, reduint d'aquesta manera la càrrega tòxica i augmentant la seva salut.

-Taller : Nutrició i exercici/ tècniques d'eliminació.

Temps : **2 hores**

Objectiu: Importància de la salut intestinal, d'una nutrició correcta (dieta rotatòria), i de l'exercici pel manteniment d'una salut òptima.

Es centrarà sobretot en col·legis, grups d'embarassades, associacions de veïns, consells de barri.

ANNEX II

Aquest projecte es realitzarà a través d'un equip de metges i experts. A continuació, els professionals que ja s'han compromès per formar part de l'equip:

PROJECTE SANITARI: PATOLOGÍA AMBIENTAL PER A PROFESSIONALS DE LA SALUT PÚBLICA

EQUIP DOCENT DE METGES I EXPERTS (EN PROCÉS DE CONSTITUCIÓ):

Carmen Ruiz Martín (coordinadora del projecte)

Doctora en Medicina y cirugía. Especialista en Medicina Familiar i Comunitària. Màster en Medicina Natural. Diplomada en Medicina Ambiental per la Universitat Complutense de Madrid. Màster en Medicina Ambiental per l'Acadèmia Americana de Medicina Ambiental (en procés, finalitza al juliol de 2016). Metge de l'equip d'Atenció Primària de Salut Pública de Montcada i Reixac (Barcelona).

Dra. Silvia Martínez Marcos

Llicenciada en Medicina i Cirurgia. Especialista en Medicina del Treball. Màster en prevenció de riscos laborals per a les especialitats d'ergonomia i psicociologia aplicada. Màster en avaluació del dany corporal. Diplomatura en Medicina Ambiental per la Universitat

Complutense de Madrid. Màster en Medicina Ambiental per l'Acadèmia Americana de Medicina Ambiental (en procés, finalitza al juliol de 2016). Membre de la Junta de la Societat Catalana de Seguretat i Medicina del Treball durant el període 2009-2012, i membre de la Junta de la Filial del Vallès Oriental de l' Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears des del 2007.

M. Carmen Navarro Muros

Llicenciada en Medicina i Cirurgia. Experta en micronutrició i dietoteràpia. Experta en Medicina Ambiental i malalties de sensibilització central. Professora col·laboradora en Medicina Ambiental de la Universitat Complutense de Madrid. Membre de la Societat Espanyola de nutrició i medicina ortomolecular.

Nicolás Olea

Doctor en Medicina i Cirurgia. Catedràtic de Radiologia i Medicina Física de la Universitat de Granada. Oncòleg i coordinador d'investigació de l'Hospital Clínic de Granada. Director de l'Institut d'Investigació Biosanitari de Granada (IBS). Expert en epidemiologia, en exposició humana a diferents contaminants i en disrupció endocrina en diferents comitès internacionals. El Dr. Olea és un Investigador de reconegut prestigi en salut i medicina ambiental. Des de 1977, exerceix una gran contribució científica i política assessorant a nombroses institucions com la Organització Mundial de la Salut i ha publicat desenes d'articles científics de primer nivell.

Josepa Rigau Más

Doctora en Medicina i Cirurgia, investigació bàsica aplicada a les Ciències de la Salut. Màster en Medicina Biològica i antienvelliment. Especialista en Medicina Personalitzada, Integrativa, Biològica, Preventiva i Predictiva. Màster en genòmica i farmacogenètica. Diplomada en Medicina Ambiental per la Universitat Complutense de Madrid. Màster en Medicina Ambiental per l'Acadèmia Americana de Medicina Ambiental (en procés, finalitza al juliol de 2016). Experta en Immunoteràpia.

